

Respons

Irak: Utsatte grupper i Bagdad – akademikere

Problemstilling/spørsmål:

- Utsatte grupper i Bagdad – Situasjonen for akademikere i Bagdad

Generelt om akademikere i Irak

Irak har lange akademiske tradisjoner. Det opprinnelige al-Mustansiriyya-universitetet,¹ som ble grunnlagt i år 1234, var et av de eldste lærestedene i Midtøsten og var tidlig et kulturelt og vitenskapelig senter for den islamske verden. Under Ba`th-regimet ble akademikere som var lojale til regimet og medlemmer av Ba`th-partiet favorisert, og det var farlig for enhver å kritisere regimet. Etter Saddam Husseins fall håpet mange at situasjonen for akademikere skulle forbedre seg, og at intellektuelle som hadde gått i eksil kunne vende tilbake.

I stedet ble imidlertid situasjonen forverret. Siden den amerikanske invasjonen i 2003 har flere hundre akademikere blitt drept og flere tusen har måttet flykte på grunn av drapstrusler, vold, trakassering og kidnappinger. Ifølge Brussels Tribunal (2009) ble 423 akademikere drept fra april 2003 til juni 2009. Det irakiske departementet for høyere utdanning operer med et lavere tall og anslår at rundt 300 akademikere har blitt drept siden invasjonen (Susman 2008). Flest akademikere mistet livet i forbindelse med den sekteriske volden i perioden 2006-2007. Det irakiske menneskerettighetsdepartementet har meldt at 340 akademikere ble drept i perioden 2005-2007 (O'Malley 2008). Volden har rammet alle fagdisipliner, og over hele landet bortsett fra i det kurdiske selvstyreområdet.

Årsakene til overgrepene er sammensatte. Grunnen kan være offerets etniske/religiøse bakgrunn, tilknytning til det tidligere regimet, (antatte) politiske oppfatninger eller skje utfra alminnelige kriminelle motiver. Mange av angrepene framstår som motivert av et generelt ønske om å fordrive intelligentsiaen. Dette har vært del av en anti-intellektuell strategi for religiøs ensretting. De har også hatt som mål å svekke dagens myndigheter sine muligheter til å gjenreise landet økonomisk (UNCHR 2009, s. 179-180). I perioden 2006-2007 ble universitetene delt etter sekteriske skillelinjer, og militante grupper tok mer eller mindre over universitetene der deres sekt var i flertall (Dehghanpishah 2007). Dette gikk særlig hardt

---

¹ Dagens al-Mustansiriyya-universitet er ikke identisk med det opprinnelige, men oppkalt etter det.

utover professorene. Sunnimuslimske lærere som enten var medlemmer av Ba'th-partiet eller ble anklaget for å ha samarbeidet med det tidligere regimet ble drept, mens shiamuslimske lærere ble drept av sunnimuslimske grupper (Dehghanpishah 2007). UNHCR melder også om at lærere har blitt drept og utsatt for trusler fra studenter som har vært misfornøyde med karakterene sine (2009, s. 180).

Flere tusen akademikere har flyktet til utlandet som følge av volden. Ifølge UNESCO har så mange som 10 000 akademikere flyktet i perioden 2003-2007 (Dehghanpishah 2007), mens det irakiske departementet for høyere utdanning har uttalt at 6700 professorer har forlatt landet (Susman 2008).

I tråd med den generelle forbedringen av sikkerhetssituasjonen i Irak har tallet på drepte akademikere falt kraftig, og livet på universitetene har blitt gradvis normalisert. Ifølge tall fra Brussels Institute ble 70 akademikere drept i 2007, mot 17 i 2008. I løpet av de seks første månedene av 2009 har åtte akademikere blitt drept, mot tolv i samme periode i 2008. Myndighetene har forsøkt å appellere til akademikere om å vende tilbake, men per oktober 2008 hadde bare 150 returnert (Susman 2008).

Akademikere i Bagdad

Volden har gått hardest ut over akademikere i Bagdad, ettersom det er her konsentrasjonen av professorer og forskere er tettest, med fem universitet og 13 forskningssentre. I 2004 befant halvparten av alle Iraks studenter og 37 % av rundt 20 000 irakiske universitetslærerne seg i Bagdad (UNESCO 2004). En tredjedel av alle studenter studerer ved Universitetet i Bagdad.

Universitetet i Bagdad, Iraks største universitet. Bilde: Wikipedia.org

57 % av akademikere som mistet livet i perioden 2003-2007 ble drept i Bagdad (Jalili 2007, s. 5). Verst har det gått utover al-Mustansiriyya-universitetet, et av de mest anerkjente universitetene i Irak og oppkalt etter det gamle universitetet med samme navn. 60 professorer

som har vært tilknyttet universitetet har blitt drept (Jalili). I januar 2007 gikk tre bomber av i al-Mustansiriyya og drepte 70 professorer og studenter i det som var det dødeligste angrepet mot noen akademisk institusjon siden invasjonen (Cave 2009).

Brookings Institute melder i sin *Iraq Index* (2009) at mange lærere har kommet tilbake til Universitetet i Bagdad, og at frammøteprosenten blant studenter har økt fra 50 % i skoleåret 2007-2008 til 80 % i 2008-2009. En student ved al-Munstansiriyya-universitetet sier i et intervju med avisen *Asharq Alawsat* (Al-Ily 2008) at professorene føler seg tryggere enn før, og at de i mindre grad blir utsatt for trusler fra studenter som tilhører en sekt eller politisk gruppering. En professor uttaler i det samme intervjuet at situasjonen har bedret seg sammenlignet med foregående år, men at det fortsatt er slik at universitetene er dominert av ulike politiske partier og sekter.

På tross av den generelt bedre sikkerhetssituasjonen i Bagdad, har angrepene på akademikere likevel ikke opphørt, men de forekommer nå i et mye mindre omfang enn tidligere. Ifølge Brussels Tribunal var 5 av de 17 akademikerne som ble drept i løpet av 2008 tilknyttet et av universitetene i Bagdad. I tillegg ble en professor fra universitetet i Tikrit funnet død i Bagdad i mai 2009 sammen med en kollega som var medlem av Commission of Muslim Scientists. Det innebærer at 40 % av alle akademikere som ble drept i 2008 ble drept i Bagdad. To av de åtte drapene på professorer i løpet av de første seks månedene av 2009 har skjedd i Bagdad (Brussels Tribunal 2009).

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

- Al-Ily, Naseer (2008, 9. november). University life in Baghdad. An improvement in safety but political and religious influence remains. *Asharq Alawsat*. Tilgjengelig fra <http://www.aawsat.com/english/news.asp?section=3&id=14666> [lastet ned 13. august 2009]
- Brookings Institute (2009, 25. juni). *Iraqi Index*. Washington DC: Brookings Institute. Tilgjengelig fra <http://www.brookings.edu/saban/~media/Files/Centers/Saban/Iraq%20Index/index20090625.pdf> [lastet ned 13. august 2009]
- Brussels Tribunal (2009, 16. juni). *List of killed, threatened or kidnapped Iraqi Academics*. Brussels: Brussels Tribunal. Tilgjengelig fra <http://www.brusselstribunal.org/academicsList.htm> [lastet ned 13. august 2009]
- Cave, Damien (2007, 17. januar). 3 bombs killed at least 70 at university in Baghdad. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2007/01/17/world/middleeast/17baghdad.html?_r=1 [lastet ned 13. august 2009]

- Dehghanpisheh, Babak (2007, 12. november). A civil war on campus. *Newsweek*. Tilgjengelig fra <http://www.newsweek.com/id/67922> [lastet ned 13. august 2009]
- Jalili, Ismail (2007, 15. juni). *Iraq's lost generation: impact and implications*. Brussels: Brussels Tribunal. Tilgjengelig fra <http://brusselstribunal.org/pdf/alJalili170607.pdf> [Lastet ned 13. august 2009]
- O'Malley, Brendan (2008, 9. november). Iraq: Killing academics is a war crime. *University World News*. Tilgjengelig fra <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20081106155702414> [lastet ned 13. august 2009]
- UNESCO (2004). *Iraq – education in transition. Needs and challenges*. Paris: UNESCO. Tilgjengelig fra <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001386/138665e.pdf> [lastet ned 13. august 2009]
- UNHCR (2009, april). *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Iraqi asylum-seekers*. Geneva: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f569cf2.html> [lastet ned 13. august 2009]
- Susman, Tina (2008, 5. oktober). Iraq too dangerous for many professionals. *Los Angeles Times*. Tilgjengelig fra <http://www.latimes.com/news/nationworld/world/la-fg-displaced5-2008oct05,0,822267.story> [lastet ned 13. august 2009]
- Wikipedia (u.å.). *University of Baghdad*. Wikipedia. Tilgjengelig fra http://en.wikipedia.org/wiki/University_of_Baghdad [lastet ned 13. august 2009]

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.